

STRESZCZENIE

Wstęp: Wahania rodziców wobec szczepień ochronnych dzieci stanowią narastające wyzwanie dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście zmian społecznych, intensyfikacji dezinformacji oraz doświadczeń pandemii COVID-19.

Cel: Celem niniejszej rozprawy była identyfikacja i analiza przyczyn wahań rodziców wobec szczepień dzieci w Polsce oraz ocena roli personelu medycznego w procesie podejmowania decyzji szczepiennych.

Metodologia: Wykorzystano integrację metod jakościowych i ilościowych. Część jakościową zrealizowano w formie 33 indywidualnych wywiadów półustrukturyzowanych z rodzicami dzieci w wieku objętym kalendarzem szczepień obowiązkowych. Materiał poddano analizie tematycznej. Część ilościową stanowiła anonimowa ankieta internetowa z wykorzystaniem skali PACV, w której udział wzięło 1046 rodziców. Przeprowadzono analizy jedno- i wielozmiennowe z wykorzystaniem testów parametrycznych i nieparametrycznych w celu identyfikacji czynników związanych z postawami szczepiennymi.

Wyniki: W badaniu jakościowym zidentyfikowano kluczowe obszary wahań szczepiennych, obejmujące obawy dotyczące bezpieczeństwa szczepień, komunikację z personelem medycznym, zaufanie do kalendarza szczepień, subiektywną ocenę ryzyka opartą na porównywaniu postrzeganego ryzyka zachorowania na choroby zakaźne z ryzykiem wystąpienia działań niepożądanych po szczepieniach, obecność narracji antysystemowych oraz bariery organizacyjne i finansowe. W badaniu ilościowym większość respondentów prezentowała postawy proszczepienne, jednak istotna część deklarowała obawy dotyczące bezpieczeństwa i liczby szczepień. Postawy szczepienne były istotnie powiązane z wybranymi czynnikami socjodemograficznymi, w tym z aktywnością zawodową i zatrudnieniem w ochronie zdrowia. Wyższe zaufanie do lekarza oraz kalendarza szczepień wiązało się z większą gotowością do zmiany wcześniejszej decyzji o odmowie szczepień.

Wnioski: Najważniejszym źródłem wahań rodziców są obawy o bezpieczeństwo szczepień, a kluczową rolę w kształtowaniu decyzji szczepiennych odgrywa personel medyczny. Postawy proszczepienne częściej występują u osób aktywnych zawodowo oraz pracujących w ochronie zdrowia. Odmowa szczepień nie zawsze ma charakter trwały, a zaufanie do lekarza zwiększa gotowość do jej rewizji. Skala PACV jest użytecznym narzędziem identyfikacji rodziców wymagających pogłębionego wsparcia komunikacyjnego.

Słowa kluczowe: wahania szczepienne; komunikacja lekarz-rodzic; bezpieczeństwo szczepień; zaufanie do lekarza; postawy rodziców; podejmowanie decyzji szczepiennych.